

A P E H

**MEZŐGAZDASÁGI
ÖSTERMELŐ
MAGÁNSZEMÉLY
ADÓZÁSÁNAK**
alapvető szabályai
2008

6

1. Ki minősül mezőgazdasági őstermelőnek?

A személyi jövedelemadó törvény¹ rendelkezése szerint mezőgazdasági *őstermelő* az a nem egyéni vállalkozó magánszemély, aki betöltötte a 16. életévét, a saját gazdaságában a szja-törvény 6. számú mellékletében felsorolt termékek előállítását végzi, és ennek igazolására őstermelői igazolvánnyal rendelkezik. Mezőgazdasági őstermelőnek minősül a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási szerv által vezetett ügyfél-nyilvántartási rendszerben nyilvántartott mezőgazdasági termelő magánszemély is, továbbá a családi gazdálkodó és annak a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagja is, az szja-törvény 6. számú mellékletben felsorolt termékek előállítására irányuló tevékenysége(i)nek bevétele (jövedelme) tekintetében.²

Mezőgazdasági *kistermelőnek* az az őstermelő tekinthető, akinek az adóévben – jogszabály alapján kapott támogatás összegével csökkentett – őstermelői tevékenységéből származó éves bevétele nem több 7 millió forintnál.³

Saját gazdaság fogalma alatt a termelést ténylegesen végző magánszemély rendelkezési jogosultságát kell érteni az eszközei (ideértve a bérelt eszközöket is), a termelés szervezése és eredményének felhasználása felett.

Saját gazdaságban folytatott tevékenységnek minősül a vetőmag bértermelés, a bérnevelés, a bérhizlalás és a kihelyezett állat tartása is azzal, hogy ez utóbbiak esetén nem feltétel a termelés eredményének felhasználása feletti rendelkezési jogosultság.

A saját gazdaság fogalmánál nem a föld tulajdonjoga, hanem a mezőgazdasági őstermelői tevékenység folytatása a meghatározó. Ezért saját gazdaságban tevékenykedőnek kell tekinteni a bérbevevőt, haszonbérbe vevőt – illetve más ehhez hasonló jogviszony esetén a bérlőt –, ha az említett rendelkezési jogosultságát a bérelt földterületen gyakorolja.

Az őstermelői tevékenység – amennyiben általános forgalmi adó alanyiságot eredményez – adószám birtokában gyakorolható azzal, hogy az adószám a lakóhely szerint illetékes adóhatóságtól igényelhető.

Az őstermelőnek az igazolvány⁴ kiváltásakor az igazolvány kiállítója előtt nyilatkozatot kell tennie a termelésre és a saját termelésű termékek értékesítésére vonatkozó adatokról, továbbá arról, hogy rendelkezik olyan saját gazdasággal, amely alkalmas a nyilatkozata szerinti termelés és értékesítés elérésére, ideértve azt is, ha erdei melléktermékek gyűjtésével foglalkozik és rendelkezik a terület

1 1995. évi CXVII. törvény (továbbiakban: szja-törvény).

2 Szja-törvény 3.§ 18. pont

3 Szja-törvény 3.§ 19. pont

4 Az őstermelői igazolvány kiváltása a 228/1996. (XII. 26.) kormányrendelet alapján történhet.

feletti rendelkezési jogot gyakorlótól erre vonatkozó írásbeli hozzájárulással.

1.1. Mezőgazdasági őstermelői tevékenység

Mezőgazdasági őstermelői tevékenységnek⁵ minősül a saját gazdaságban történő növénytermelés, ültetvénytelepítés, állattenyésztés, valamint a termékfeldolgozás is akkor, ha az saját gazdaságban történő alapanyag felhasználásával történik. Mezőgazdasági őstermelői tevékenységnek minősül továbbá a saját gazdaságban egyes mezőgazdasági termékek jogszabályba nem ütköző gyűjtése, valamint a saját tulajdonú földterületen végzett erdőgazdálkodás, mindezekre nézve akkor, ha az előállított termék vagy a tevékenység az szja-törvény 6. számú mellékletének II. pontjában felsoroltak valamelyikébe tartozik.

A mezőgazdasági termékek gyűjtése esetén akkor beszélhetünk mezőgazdasági őstermelői tevékenységről, ha a magánszemély a terület felett rendelkezési jogot gyakorlótól legalább szóbeli hozzájárulással rendelkezik a gyűjtésre és a gyűjtés eredményének felhasználására.

A saját gazdaságban előállított virágok és dísznövények értékesítéséből származó bevételt akkor lehet őstermelői bevételként figyelembe venni, ha az az évi 250 ezer forintot nem haladja meg. Amennyiben a virágok és dísznövények értékesítéséből származó bevétel ennél több, akkor a bevétel egésze nem tekinthető őstermelésből származó bevételnek. Ha a magánszemély e tevékenységével összefüggésben vagy egyébként az őstermelői igazolványt kiváltotta, akkor az ellenérték kifizetésére ekkor is alkalmazhatók a mezőgazdasági őstermelőre vonatkozó előírások (pl. adóelőleg-levonás). A 250 ezer forintos bevételi korlát nem vonatkozik a 060240 vámtarifaszámú (rózsa oltva is) virágra.⁶

A saját gazdaságban termelt szőlőből saját gazdaságban készített szőlőmust, sűrített szőlőmust, szőlőbor értékesítése akkor számít őstermelői tevékenység bevételének, ha a magánszemély ezeket a termékeket 2 litert meghaladó kiszerelésben az adott évben kifizetőnek és/vagy termelői borkimérésben végső fogyasztónak értékesíti, és az értékesítésükből származó bevétel együttevve az évi 7 millió forintot nem haladja meg. Ha meghaladja, vagy ha az értékesítés nem az előzőek szerint történik, akkor az egész bevétel nem számít az őstermelői tevékenység bevételének.

Amennyiben a mezőgazdasági őstermelőnek a saját termelői borkimérésében – saját gazdaságában készített borán kívül – bármilyen más termék (pl. nem saját előállítású őstermelői termék, pohár, borosüveg) eladásából, illetve valamilyen más szolgáltatásból is van bevétele, akkor azokat a bevételeket és a hozzájuk kapcsolódó ki-

5 Az őstermelő tevékenységek köre az szja-törvény 6. számú mellékletében található.

6 Szja-törvény 6. számú melléklet I. b) pontja.

adásokat az őstermelői bevételektől és költségektől elkülönítetten kell nyilvántartania. Ezek nem vehetők figyelembe az őstermelői tevékenységből származó jövedelem megállapítása során (sem bevételként, sem költségként) azzal, hogy az ilyen bevétel az önálló tevékenység (vagy egyéni vállalkozói tevékenység) bevételének számít. Abban az esetben, ha az őstermelői és más költségek egy számlán jelennek meg (pl. a termelői borkimérés villanyszámlája), akkor a költségeket a különböző típusú bevételek arányában megosztva kell az egyes tevékenységeknél figyelembe venni. Ha a magánszemély e tevékenységével összefüggésben vagy egyébként az őstermelői igazolványt kiváltotta, az ellenérték kifizetésére az adóelőleg levonás szempontjából akkor is alkalmazhatók a mezőgazdasági őstermelőre vonatkozó előírások, ha a bevétel a 7 millió forintot meghaladja.⁷

A mezőgazdasági őstermelői termékek és tevékenységek a következők:

A)	Állat, állati termék	Vámtarifa azonosító
01.	Élő állat (ideértve a méhcsaládot, a méhanyát, a méhbábót, a méhrajt is) kivéve: a sportló, a versenyló, a kutya, a macska, a laboratóriumi állat, a vírus- és szérumállat, a dísz- és állatkerti állat, a vadon élő, a vadsparkban és a vadaskertben élő fajok, a természetvédelmi oltalom alatt álló, gyűjtési tilalom alá eső állatfajok	0101–0106-ből, 0301-ből, 0306-ből, 0307-ből
02.	Tej és tejipari termék	0401–0406
03.	Madártojás héjában, kivéve: a gyógyászati tenyésztőtojás, a vadon élő madár tojása	0407
04.	Természetes méz (ideértve a lépes-, a termelői- és az egyéb természetes mézet is)	0409
05.	Állati eredetű termék: nyers állati szőr nem textilipari célra, nyers toll legfeljebb tisztítva, nyers gyapjú, nyers finom vagy durva állati szőr	0502–0503, a 0505-ből, az 5101-ből, 5102
06.	Nyers méhviasz és feldolgozási maradék termék	152190 91 00-ből 152200 99 00-ből
07.	Propolisz (méhszurok) továbbá	130190 90 99-ből
	Méhpempő,	0410-ből
	nyers virágpor,	121299 80 00-ből
	Méhméreg,	300190 99 00-ből
	máshová nem sorolt méhészeti termék	210690 98 99-ből
B)	Növény, növényi termék	
08.	Élő növény kivéve: a hínár, az alga	a 0601-ből, a 0602-ből

⁷ Sza-törvény 6. számú melléklet I. c) pontja.

09.	Díszítés vagy csokorkészítés céljára szolgáló vágott virág, bimbó, lombozat, ág és más növényi rész kivéve: a moha, a zuzmó , a tűlevelű ág	0603, a 0604-ből
10.	Zöldségfélék, étkezésre alkalmas gyökök és gumók frissen, hűtve, fagyasztvva, ideiglenesen tartósítva vagy szárítva, továbbá tisztított, koptatott, hámozott, darabolt, csumázott zöldség, burgonya	0701–0714
11.	Gyümölcs és dió, valamint citrus- és dinnyefélék héja étkezésre alkalmas állapotban, frissen, hűtve, fagyasztvva, ideiglenesen tartósítva vagy szárítva, továbbá tisztított, hámozott, negyedelt, felezett gyümölcs	0801–0814
12.	Fűszernövények és fűszerek:	
	Fűszerpaprika	0904 20-ből
	Borókabogyó	0909 50-ből
	Sáfrány	0910 20
	Kakukkfű	0910 40-ből
	Ánizsmag	0909 1000
	Köménymag	0909 30
	Kapormag	0910 99-ből
	egyéb hazai fűszernövények	070990-ből 1211 90-ből
13.	Gabonafélék szemtermése, búza, kétszeres rozs, árpa, zab, kukorica, rizs, cirok-mag, hajdina, köles, kanárimag, triticale és más hibrid kivéve: a malomiparban megmunkáltakat	1001–1005, 100610, 1007–1008
14.	Olajos magvak és olajtartalmú gyümölcsök: szójabab, földimogyoró, lenmag, repce, napraforgó, ricinus, mustármag, sáfránymag, mákszem, kendermag	1201–1207
15.	Vetőmag, gyümölcs vagy spóra vetési célra	1209
16.	Ipari növények:	1210, 1211-ből
	-komlótohoz és lupulin, -növény és növényrész, ha az illatszer-, gyógyszer-, növényvédőszer- és hasonló iparban alapanyaga (angelikagyökér és -mag, anyarozs, bazsalikom, birsmag, bojtorján, borágófű, csillagvirág-hagyma, diólevél, fehér és fekete üröm, fekete bodza, fenyőrügy, galangagyökér, gyermekláncfű, gyűszűvirág, hársfavirág és -levél, hunyor, imola, izsóp, kamillavirág, kökőrcsin, macskagyökér, mákgubó, maszlag, menta, morzsika, nadragulya, nőszirm,	

	orvosi pemetefű, ökörfarkkóró, papsajt, rozmaring, rózsaszirm, rutalevél, sár-tök, szagos müge, szárcsagyökér, tárnics, útifű, vadmajoranna, vasfű, veronikafű, vidrafű, zsálya stb.), hazai gyógynövények	
	szentjánoskenyér, cukorrépa, cukornád, barack- és szilvamag, pörköletlen cikó-riagyökér	1212-ből, 1213
	gabonaszalma és -pelyva takarmánynövény: karórépa, marharépa, takarmányrépa, takarmánygyökér, széna, lucerna, lóhere, baltacim, takarmánykáposzta, csillagfürt, bükköny	1214
17.	Növényi eredetű nyersanyag fonásra, illetve seprű vagy ecset készítésére: nád, sás, fűzfavessző	1401, 1403
18.	Feldolgozott (végrelesen tartósított vagy konzervált, illetve közvetlenül fogyasztható) zöldség, gyümölcs és dió	2001–2009
19.	Szőlőbor kivéve a 22042999	220429-ből
20.	Szőlőmust	2204 30
21.	Állatok etetésére szolgáló növényi eredetű termék: makk, vadgesztenye, kukoricacsutka, -szár, -csuhé, -levél, répafej, zöldségfélék héja, gyümölcshulladék stb.	2308 00 40, 2308 00 90-ből
22.	Nyers dohány szárítva is, de nem pácolva vagy fermentálva, dohányhulladék	2401-ből
23.	Szerves trágya	3101
24.	Szőlővenyige	4401-ből
25.	Fából kizárólag hasítással készített karó, cölöp, cövek, pózna, bot stb.	4404-ből
26.	Len és valódi kender (<i>Cannabis sativa</i> L) nyersen	5301-ből, 5302-ből
27.	Karácsonyfa	0604-ből
28.	Borseprő, borkó	2307-ből
29.	Szőlőtörköly	2308-ből
	C) Tevékenységek	
01.	Erdőgazdálkodás és e tevékenység termékeiből	TEÁOR 02.04401 10 4403-ből is
02.	Ültetvénytelepítés, amely tevékenység eredményeként a telepített növények legalább egy évnél hosszabb ideig talajhoz, helyhez kötötten a termesztés alapját képezik	
03.	A külön jogszabályban meghatározott kistermelői élelmiszer-termelés, előállítás és értékesítés	

1.2. Az őstermelői (közös őstermelői) igazolvány

Az őstermelői igazolvány része az adóévre érvényesített értékesítési betétlap, amely egyben bevételi nyilvántartásnak is minősül.

A magánszemély az őstermelői igazolvány kiváltásához tett nyilatkozatát kiegészítheti a közös háztartásban élő családtagjaival tett együttes nyilatkozattal, mely szerint a mezőgazdasági őstermelői tevékenységet közös őstermelői igazolvány kiváltásával kívánják folytatni.⁸

Családtagnak minősül a magánszemély házastársa, egyeneságbeli rokona, az örökbe fogadott, mostoha és nevelt gyermeke, valamint az örökbe fogadó, mostoha és nevelőszülője.

A közös igazolvány kiváltásának egyik feltétele, hogy minden egyes családtagnak az őstermelői jövedelmére ugyanazon adózási módot kell választania (pl. az általános forgalmi adó, az átalányadó, a tételes költségelszámolás tekintetében). További feltétel, hogy a közös őstermelői tevékenység időszakában a családtagok egymással nem állhatnak munkaviszonyban, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban és a segítő családtagra vonatkozó rendelkezéseket egymásra vonatkozóan nem alkalmazhatják. A közös őstermelői igazolványt annak a családtagnak a nevére kell kiállítani, akit a családtagok egybehangzóan megneveznek az együttes nyilatkozatukban. Ha a magánszemélyek közös őstermelői igazolvány alapján folytatják a mezőgazdasági őstermelői tevékenységet és költségeiket tételesen számolják el, úgy az e tevékenységükből elért bevételeiket és költségeiket létszámarányosan megoszthatják. A bevételek és költségek igazolására a közös őstermelői tevékenységben résztvevő bármelyik magánszemély nevére kiállított bizonylat egyenértékű, kivéve a saját járműhasználattal kapcsolatosakat, mivel ezek a bizonylatok csak a költségelszámolásra egyébként jogosult őstermelő nevére kiállítva vehetők figyelembe. Saját gépjárműnek minősül a házastárs tulajdonában lévő gépjármű is. Közös őstermelői tevékenység folytatása esetén elég egy nyilvántartást vezetni a bevételekről és a költségekről, ugyanakkor e tevékenységgel összefüggő adókötelezettségnek külön-külön kell eleget tenni.

1.3. A családi gazdaság és a családi gazdálkodó fogalma⁹

A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény szerint **családi gazdaságnak** minősül¹⁰ a legfeljebb 300 hektár nagyságú termőföld (ideértve a mező-, erdőgazdasági művelés alatt álló belterületi földet is) tulajdonával, haszonbérletével, használatával rendelkező gazdálkodó család valamennyi termőföldje, az ahhoz tartozó leltárban megjelölt ingatlan és ingó vagyontárgyak (épület, építmény, mezőgazdasági berendezés, felszerelés, gép, állatállomány, készlet stb.) hasznosításával, legalább egy családtag teljes foglalkoztatásán és a többi családtag közreműködésén alapuló gazdálkodási forma.

⁸ Szja-törvény 78/A §.

⁹ Szja-törvény 6. számú melléklet III. e) pont.

¹⁰ 326/2001 (XII. 30) kormányrendelet.

Családi gazdálkodó a családi gazdaságot a családi gazdaság központja szerint illetékes megyei (fővárosi) földművelésügyi hivatal nyilvántartásába bejegyeztető személy, aki

- a családi gazdaság vezetőjeként annak tevékenységi körében jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat,
- élethivatásszerűen mezőgazdasági, illetve mezőgazdasági és kiegészítő tevékenységet folytat,
- mezőgazdasági vagy erdészeti szakirányú képzettséggel rendelkezik, vagy
- ennek hiányában igazolja, hogy legalább 3 éve folytatja a mezőgazdasági, illetve mezőgazdasági és kiegészítő tevékenységét és ebből árbevétele származott,
- a bejelentett állandó lakhelye legalább 3 éve a családi gazdaság központjaként megjelölt településen van.

Mezőgazdasági tevékenységnek a termőföldről szóló törvény alkalmazásában a növénytermesztés, a kertészet, az állattenyésztés, a halászat, a haltenyésztés, szaporítóanyag-termesztés, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás és vegyes gazdálkodás minősül.

Kiegészítő tevékenységnek a falusi és agro-turizmus, a kézművesipari tevékenység, fűrészáru-feldolgozás, az elsődleges élelmiszer-feldolgozás, a mezőgazdasági tevékenység során keletkezett melléktermékek, növényi és állati eredetű hulladék hasznosítása, nem élelmiszer célú feldolgozása, valamint az ezekből a termékekből keletkezett termékek közvetlen termelői értékesítése, valamint a mezőgazdasági szolgáltatás minősül.

A gazdálkodó család tagjának minősül a családi gazdálkodó, annak házastársa, élettársa, kiskorú gyermeke, unokája, valamint a gazdálkodó család tagjaként bejelentkezett nagykorú gyermeke, szülője; gyermekén az örökbe fogadott, a mostoha és a nevelt gyermeket is érteni kell. Ez azt jelenti, hogy a gazdálkodó család tagjának tekinthető életkortól függetlenül valamennyi felsorolt személy, tehát nem feltétel a legalább 16 éves életkor betöltése. Nem sorolható a felsorolt személyek körébe a családi gazdálkodó házastársának vagy élettársának a szülője, a nagykorú gyermekének a házastársa és a családi gazdálkodó testvére sem.

A családi gazdálkodó és említett családtagja a családi gazdaság nyilvántartási számát az adózásával összefüggő valamennyi iratán, valamint a törvény alapján adókedvezményt, adómentességet biztosító nyilatkozatán köteles feltüntetni.

A családi gazdálkodó a közös őstermelői tevékenységet folytatókra vonatkozó rendelkezések megfelelő alkalmazásával köteles eljárni az adókötelezettsége megállapításakor.

Az azonos jövedelemszámítási kötelezettségre tekintettel, ha a családi gazdaság tagjai által választott adózási mód eltér a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt választott adózási módtól, akkor ez olyan adókötelezettséget érintő változást jelent, amit be kell jelenteni az adóhatósághoz a családi gazdaság nyilvántartásba vételétől számított 15 napon belül. Az azonos jövedelemszámítási módnak abban az esetben is érvényesülnie kell, ha a gazdálkodó családban a közös gazdálkodást megelőzően tételes költségelszámoló és átalányadózó is volt, vagyis az egységes adózási módnak

a közösen megállapodott módszer szerintinek kell lennie. Így az év első napjától beérkezett valamennyi őstermelésből származó bevétel a megállapodás szerinti jövedelemszámításra vonatkozó szabályok szerint lesz adóköteles, még az is, amelyet a gazdálkodó család tagjai a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt szereztek meg. Amennyiben a családi gazdálkodó egyéni vállalkozói igazolvány birtokában folytatja a tevékenységét, akkor az őstermelői tevékenysége tekintetében nem egyéni vállalkozóként, hanem a család többi tagjával együtt a közös őstermelői igazolványra vonatkozó szabályok szerint kell adóznia. Ha a családi gazdaságba a gazdálkodó család tagjai olyan tárgyi eszközöket visznek be, amelyek korábban az őstermelői/egyéni vállalkozói tevékenységben az értékcsökkenési leírás alapját képezték, akkor az ilyen tárgyi eszközök értékcsökkenési leírása a családi gazdaságban folytatható.

További gyakorlati tudnivalók

- A gazdálkodó család tagjai tételes költségelszámolás választása során az őstermelői tevékenységből származó jövedelmüket csökkenthetik annak a veszteségnek az összegével, amelyet a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt határoltak el. Ebből az is következhet, hogy adott esetben a családtagok nem azonos nagyságú jövedelem után adóznak.
- Aki rendelkezik egyéni vállalkozói igazolvánnyal, de nem ő a családi gazdálkodó, és az egyéni vállalkozói igazolványát nem adja vissza, rá is érvényes, hogy az őstermelői tevékenységből származó bevétele után az őstermelőkre vonatkozó szabályok szerint kell adóznia. A többi (egyéni vállalkozói igazolványban felsorolt) tevékenységére nézve viszont egyéni vállalkozóként kell az adókötelezettségét teljesítenie.
- Amennyiben a gazdálkodó család tagja kilép a családi gazdaságból, a bevételt és a költségeket a kilépés időpontjával fel kell osztani a családtagok között. A továbbiakban a bevétel és az igazolt költség már csak a csökkent létszám alapulvételével osztható fel. Ha a kilépő családtag az őstermelői tevékenységet tovább folytatja, akkor csak ugyanazt az adózási módot választhatja az adóév további részére, amelyet a családi gazdaságban választottak. A kiválás időpontjában fennálló vevői tartozásokból befolyt összeget a megállapodásban foglaltak szerint kell figyelembe venni a családi gazdaságban vagy a kivált tagnál.

Amennyiben a gazdálkodó család kiegészítő tevékenysége nem sorolható az őstermelői tevékenység körébe, akkor az e tevékenységből származó bevétel adózására vonatkozó szabályok (attól függően, hogy egyéni vállalkozás keretében vagy azon kívül gyakorolt-e ez a tevékenység) az önálló tevékenységet folytató magán-személyek, vagy az egyéni vállalkozók részére készített tájékoztató füzetből ismerhetők meg. Ezekből a füzetekből megismerhetők az adóelőleg-fizetés módjára, az adóbevallásra vonatkozó rendelkezések, valamint a jövedelemszámításra vonatkozó legfontosabb tudnivalók.

2. A jövedelem meghatározása

Abban az esetben, ha a magánszemély az őstermelői tevékenységéből származó bevétele után az összevonandó jövedelem megállapítására vonatkozó szabályok szerint kíván adózni, akkor a költségek elszámolására az őstermelő kétféle módszer közül választhat a jövedelme megállapításakor.

- Lehetősége van a 10 százalékos költségnyad alkalmazására, ha nem kíván költségeivel tételesen elszámolni. A bevétel része a tevékenységgel összefüggésben kapott költségtérítés is. (A bevétel 90 százaléka a jövedelem.)
- Választhatja a tételes költségelszámolást is. Ekkor költségként a bevételhez kapcsolódó tevékenységgel közvetlenül összefüggő, kizárólag a bevétel megszerzése, a tevékenység folytatása érdekében az adóévben ténylegesen felmerült és bizonylattal igazolt kiadás, továbbá a korábbi évekről áthozott veszteség vehető figyelembe.

2.1. Bevételek

Bevételnek minősül többek között ¹¹:

- az értékesített termék, a tevékenység ellenértékéért vagy ezek előlegeként befolyt, vagy váltóval kiegyenlített összeg, a természetben kapott ellenérték (valamennyi esetben a felár, az engedmény, az árkiegészítés figyelembevételével);
- a szállításért, vagy csomagolásért külön felszámított összeg;
- az előállított vagy vásárolt terméknek, a végzett vagy vásárolt szolgáltatásnak a szokásos piaci értéke, ha azokat saját célra használja fel, illetőleg részben vagy egészben ellenszolgáltatás nélkül másnak átengedi akkor, ha ezzel kapcsolatosan bármely évben költséget számolt el;

(Nem kell a bevételt növelni a saját célra történő felhasználás és a részben vagy egészben ellenszolgáltatás nélküli átengedés értékével, ha az azzal kapcsolatos kiadásokat nem számolta el költségként, vagy ha e kiadásokkal az összes költségét arányosan csökkenti, vagy a terméket, a szolgáltatást elemi károk, katasztrófák esetén közadkozás keretében nyújtotta.)

- az adó, a társadalombiztosítási járulék stb. különbözetének visszatérítése, ha a befizetést az őstermelésből származó bevételével szemben költségként bármely évben elszámolta;
- a káreseménnyel összefüggésben kártérítés címén felvett összeg, ideértve a felelősségbiztosítás címén felvett összeget is, továbbá annak a biztosítási szolgáltatásnak az értéke, amelynek esetében az arra jogosító biztosítási díjat korábban elszámolta költségként;
- a kapott kamat;
- a kapott kötbér, a késedelmi kamat, a bírság, a büntetés címén kapott összeg, valamint a fizetett kötbér, kamat, bírság, büntetés visszatérítése címén kapott összeg, *kivéve*, ha ez utóbbiakat korábban költségként nem számolta el;
- a kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz – ideértve a selejtezett tárgyi eszközt is –, nem anyagi javak, anyag, félkész termék

¹¹ Sza-törvény 2. számú melléklet.

értékesítésekor kapott ellenérték, illetőleg a szokásos piaci érték (ha ez utóbbi a több), ha annak beszerzési, előállítási költségét bármelyik évben költségként érvényesítette, vagy értékcsökkenési leírással elszámolta.

Amennyiben a mezőgazdasági kistermelő jogszabály alapján kapott támogatások összegével csökkentett őstermelői tevékenységből származó éves bevétele nem haladja meg a 600 ezer forintot, akkor e bevétele után nem fizet adót, mivel a törvény úgy rendelkezik, hogy ebből a bevételből jövedelmet nem kell számolni. Abban az esetben ha ez a bevétel 600 ezer forintnál több, akkor a 600 ezer forint bevételt is számításba kell venni a jövedelem megállapításánál. Vetőmag bértermelés, bérnevelés, bérhizlalás és kihelyezett állat tartása esetén őstermelői bevételként kell számításba venni a termék vagy állat teljes átvételi (bruttó) árát is.¹²

Abban az esetben, ha a tételes költségelszámolást alkalmazó magánszemély őstermelői tevékenységből származó bevétele nem haladja meg a támogatások összege nélkül a 4 millió forintot, akkor a jövedelemszámítás helyett élhet nyilatkozattételi jogával is, amennyiben a bevételének 20 százalékát kitevő összegben a tevékenységével összefüggésben felmerült költségeiről számlával (számlákkal) rendelkezik.¹³

A mezőgazdasági őstermelő bevételeinek meghatározásánál az általános szabályokon túlmenően a következőket kell figyelembe venni:

- Jogszabály alapján a költségek fedezetére vagy fejlesztési célra kapott támogatásnak a 2008. évtől az az összeg minősül, amelyet a magánszemély kizárólag a ténylegesen felmerült, igazolt kiadásainak a folyósítóval történő elszámolási kötelezettsége mellett kap. Azt a támogatást, amelyet utólag folyósítottak a támogatás célja szerinti felhasználást igazoló számla ellenében vagy a felhasználás teljesülésének igazolása alapján, nem kell bevételként beszámítani akkor, ha a kiadást korábban költségként nem érvényesítette az őstermelő, és később sem számolja el azt (értékcsökkenési leírással sem).
- Az átalányadó szabályai szerint adózó mezőgazdasági kistermelőnél nem minősül őstermelői tevékenységből származó bevételnek a jogszabály alapján a költségek fedezetére vagy fejlesztési célra folyósított vissza nem térítendő támogatás azzal, hogy ebben az esetben a támogatás címén kapott összeget önálló tevékenységből származó bevételként kell figyelembe venni, mellyel szemben a támogatások célja szerinti igazolt kiadások elszámolhatók.
- Az egységes területalapú (földalapú) támogatást és minden olyan más támogatást, amely nem tekinthető költségek fedezetére vagy fejlesztési célból folyósított támogatásnak, a folyósítás évében kell a bevételek között elszámolni.
- Amennyiben az őstermelő egyben kereskedő egyéni vállalkozóként saját őstermelői termékét (is) értékesíti (pl. a zöldségboltjában).

¹² Sza-törvény 23.§.

¹³ Sza-törvény 78/A (4) bekezdés.

ban stb.), akkor ezeknek a termékeknek a szokásos piaci értékét őstermelői bevételként kell figyelembe venni – azaz az őstermelői igazolvány értékesítési betétlapjában kell feltüntetnie – és ezeknek a termékeknek az értékesítéséből származó bevételt az egyéni vállalkozói bevételei között szerepeltetnie kell. Mindezek akkor is érvényesek, ha akár az egyik, akár mindkét tevékenységben átalányadózást alkalmaz. Amennyiben a vállalkozói személyi jövedelemadó szabályai szerint adózik a magánszemély, az egyéni vállalkozás érdekében felmerült költségek között figyelembe veheti az őstermelői bevételek közé beírt értéket.

2.2. Bevételt csökkentő kedvezmények¹⁴

A bevétel csökkentésére csak tételes költségelszámolás választása esetén van mód. Ennek megfelelően csökkenthető a bevétel

- a megváltozott munkaképességű személy foglalkoztatása után járó kedvezménnyel;
- a kitermelt vagy lábon álló faállomány értékesítéséből származó bevétel azzal az összeggel, amelyet az erdészeti hatóságnál elkülönített számla javára fizettek be azzal, ha a befizetett összeg több mint a jogszabályban megállapított, a befejezett célállományra igényelhető normatív erdő-felújítási támogatás értéke, akkor ez utóbbi összeget lehet figyelembe venni;
- a helyi iparüzési adó címén befizetett összeg 100 százalékaival, amennyiben az adóév utolsó napján nincs az állami és/vagy az önkormányzati adóhatóságnál nyilvántartott adótartozása a magánszemélynek.

2.3. A költségek elszámolása

A mezőgazdasági őstermelő – néhány eltéréssel – költségeit az egyéni vállalkozókra vonatkozó szabályok szerint érvényesítheti.¹⁵ Költségnek csak a bevételszerző tevékenységgel közvetlenül összefüggő, kizárólag a bevétel megszerzése, a tevékenység folytatása érdekében a naptári évben ténylegesen kifizetett, szabályszerűen igazolt kiadás minősül, kivéve, ha a törvény a kiadás tényleges kifizetésétől függetlenül minősít költségnek valamely tételt. Az általános forgalmi adóról szóló törvényben¹⁶ meghatározott bizonylat kiállítására kötelezett adózótól történő vásárlás esetén a kiadás igazolására kizárólag számla, egyszerűsített adattartalmú számla, gyűjtőszámla, számlával egy tekintet alá eső okirat alkalmas. Egyéb esetekben a kiadást olyan bizonylattal kell igazolni, amely tartalmazza a költség összegének megállapításához szükséges valamennyi adatot. Erre alkalmas lehet például az adásvételi szerződés.

Az őstermelői tevékenységét kezdő magánszemély a legfeljebb 3 évvel korábban felmerült és az e tevékenységének megkezdését megelőzően még nem érvényesített, igazolt kiadásait – feltéve, hogy azok a megkezdett tevékenységhez kapcsolódnak – költség-

¹⁴ Sza-törvény 21.§.

¹⁵ A költségek elszámolására vonatkozó rendelkezéseket az sza-törvény 3. számú melléklete tartalmazza.

¹⁶ 2007. évi CXXVII. törvény.

ként számolhatja el, továbbá a tárgyi eszközök, nem anyagi javak értékcsökkenési leírását megkezdheti.

Az értékcsökkenési leírást időarányosan – a tevékenység megkezdésének időpontjától az adóév végéig hátralévő napok számának figyelembevételével – lehet elszámolni.

Az értékcsökkenési leírás az egyéni vállalkozókra vonatkozó szabályok szerint számolható el.¹⁷ A regisztrált őstermelő, valamint az adóév utolsó napján a termőföldről szóló törvény szerinti családi gazdálkodónak minősülő magánszemély és a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagja a családi gazdaságba tartozó vagy annak részét képező tárgyi eszközöknek és nem anyagi javaknak a beszerzési (beruházási) költségét az üzembe helyezés időpontjában egyösszegben is elszámolhatja.

További költség többek között:¹⁸

- az alkalmazottak részére kifizetett bér és annak közterhei;
- az alkalmi munkavállaló foglalkoztatása esetén az alkalmi munkavállalói könyvben érvényesített és bizonylattal igazolt közterhegyek értékének összege;
- az alkalmazottnak a munkaszerződés (vagy jogszabály) alapján járó, a munkáltatót kötelezően terhelő juttatás, kifizetés;
- a gazdasági épület bérleti díja;
- a fűtés, világítás, technológiai energia költsége;
- a telefon, telefax, mobiltelefon használati díja azzal, ha a lakás és a telephely nem különül el műszakilag, akkor a tevékenységgel arányosan lehet a kiadásokat figyelembe venni az adott költségre jellemző mértékegység (m², m³, nap) alapulvételével;
- a 2008. évtől az internet használat díjának a 30 százaléka, elektronikus bevallás benyújtására kötelezett őstermelő esetében pedig annak 50 százaléka;
- a kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszközök, nem anyagi javak értékesítése (ideértve a selejtezést, a megsemmisülést) esetén az értékesítés időpontjáig még el nem számolt értékcsökkenési leírás összege, az értékcsökkenési leírásból kizárt tárgyi eszközök (nem anyagi javak) értékesítése esetén a nyilvántartásba vett beruházási költség;
- vetőmag-bértermelés, bérnevelés, bérhizlalás, kihelyezett állattartás esetén a termék vagy állat kihelyezéskori értéke, valamint a bértermeltető által biztosított takarmány stb. értéke is a felvásárlási okirathoz csatolt elszámolás alapján;
- az állami költségvetésbe, a központi alapokba, a helyi önkormányzatoknak – a tevékenységgel összefüggésben – befizetett adó (a saját jövedelem után befizetett személyi jövedelemadó kivételével), az illeték, a hatósági díj, a vám, a vámkezelési díj, a perköltség, a kötbér, a késedelmi kamat, az önellenőrzési pótlék;
- a tevékenységgel összefüggésben kifizetett vagyron, felelősség-, kockázati élet-, balesetbiztosítás díja, továbbá az életbiztosítás díja azzal, hogy az életbiztosítás címén kifizetett összeg csak ak-

¹⁷ Szja-törvény 11. számú melléklet.

¹⁸ Szja-törvény 3. számú melléklet.

- kor számolható el a költségek között, ha a befizetett összeg után nem vesz igénybe adókedvezményt;
- a saját részre vagy az alkalmazottak részére vásárolt munkaruha, védőeszköz, a munka-, a baleset- és a környezetvédelmi berendezés beszerzésére fordított kiadás;
 - a köztisztviselő számára tagdíj vagy annak megfelelő jogcímen fizetett összeg, továbbá az őstermelői tevékenységgel kapcsolatos érdekképviseleti feladatot is ellátó társadalmi szervezet számára tagdíj címén fizetett összeg;
 - a reklámköltség;
 - üzleti utazás esetén az utazásra, a szállás díjára fordított kiadás, valamint a külföldi üzleti utazás idejére napi 15 eurónak megfelelő összeg;
 - az úthasználati díj az úthasználatra jogosultság időszakában a díjköteles útszakaszon történt üzleti célú futásteljesítmény arányában.

Amennyiben a mezőgazdasági őstermelő egyéni vállalkozói tevékenységet is folytat, akkor a két tevékenység folytatása érdekében felmerült költségeket elkülönítve kell nyilvántartania. Azokat a költségeket, amelyek mindkét tevékenységgel összefüggenek, a bevételek arányában kell megosztani, kivéve, ha a törvény másként rendelkezik.

A kétféle tevékenységhez használt tárgyi eszközöknél (nem anyagi javaknál) viszont választania kell, hogy annak beszerzési árát és az üzemeltetésével kapcsolatos kiadásokat melyik tevékenység bevételeivel szemben számolja el, mert ezek a költségek (és az értékcsökkenés a teljes leírásig) nem osztható meg a tevékenységek bevételei között.

Amennyiben a bevételek összegét a költségek összege meghaladja, akkor a veszteség összege az idevonatkozó feltételek szerint elszámolható a következő évek vagy az előző két év jövedelmével szemben.

2.4. Kistermelői költségátalány¹⁹

Az igazolt költségeken felül a tételes költségelszámolást alkalmazó mezőgazdasági kistermelő a korrigált bevételének 40 százalékát – igazolás nélkül – kistermelői költségátalány címén elszámolhatja költségként. Ebben az esetben a tárgyévi veszteség elhatárolására nincs lehetőség.

2.5. Őstermelői adókedvezmény²⁰

A tételes költségelszámolást vagy a 10 százalék költséghányadot választó mezőgazdasági őstermelőt – amennyiben a bevallott jövedelme a 6 millió forintot nem haladja meg – az őstermelői tevékenységből származó, összevont jövedelem utáni adó összegéből legfeljebb 100 ezer forint adókedvezmény illeti meg, amely „agrár de minimis” támogatásnak minősül. Az adókedvezmény akkor ér-

¹⁹ Szja-törvény 22.§ (6) bekezdés.

²⁰ Szja-törvény 39. §.

vényesíthető, ha az őstermelő a regisztrációs számát is feltünteti az adóbevallásában. Amennyiben az őstermelői tevékenységből származó jövedelme utáni adó összege nem éri el a 100 ezer forintot, és e jövedelme mellett más összevonás alá eső jövedelme is van, úgy a könyvelőnek szabályszerű bizonylattal kifizetett díj őstermelői jövedelemmel arányos részével az őstermelői adókedvezményt 100 ezer forintra kiegészítheti. Az adókedvezmény érvényesítésénél figyelemmel kell lennie arra is, hogy a kedvezmény összege a más jogcímen érvényesített korlátos adókedvezményekkel együtt sem haladhatja meg a 100 ezer forintot.

2.6. Egyszerűsített bevallási nyilatkozat²¹

Aki az őstermelésből származó jövedelme megállapítására a tételes költségelszámolást választja, és a támogatások összege nélküli bevétele az adómentesség értékhatárát meghaladja, de az nem több 4 millió forintnál és legalább a (támogatásokkal együtt számított összes) bevételének a 20 százalékát kitevő összegű, az őstermelői tevékenységével kapcsolatosan felmerült, költségként elismert kiadásait számlával (bizonylattal) tudja igazolni, annak nem kötelező jövedelmet számolnia, élhet egyszerűsített nyilatkozattételi jogával is.

A jármű használatával kapcsolatos számlával igazolt költségek csak útnyilvántartás vezetése mellett vehetők figyelembe a nyilatkozat kitöltésénél.

A tevékenységüket közös igazolvány alapján folytató őstermelők, valamint a családi gazdálkodó és a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagok is élhetnek nyilatkozattételi jogukkal, de csak külön-külön és csak akkor, ha mindannyian ezt a módszert választják.

Nyilatkozattétel esetén a tárgyi eszközök és a nem anyagi javak értékcsökkenési leírását, valamint a korábban elhatárolt veszteség 20 százalékát az adóévre elszámoltnak kell tekinteni.

3. A mezőgazdasági kistermelő átalányadózása²²

A mezőgazdasági kistermelő az átalányadózást is választhatja az őstermelésből származó jövedelme megállapítására. A tevékenység megkezdésének évében az átalányadózás választásáról az őstermelői igazolvány kiváltásakor lehet nyilatkozni. Amennyiben a mezőgazdasági kistermelői tevékenysége mellett egyéni vállalkozói tevékenységet is folytat a magánszemély, az átalányadózást mindkét tevékenységre nézve külön-külön választhatja. Az egyes tevékenységekből származó bevételek nyilvántartását ilyen esetben is egymástól elkülönítve kell vezetni.

Átalányadózás esetén a kistermelésből származó bevétel 15 százaléka számít jövedelemnek, illetőleg a bevételnek azon részéből, amely

²¹ Sza-törvény 78/A §.

²² Sza-törvény 50.§ (2) bekezdés.

élő állat és állati termékek értékesítéséből származik, 6 százalékot kell jövedelemnek tekinteni.

Az átalányadó alap nem része az összevont adóalapnak, az adóalap utáni adót a kétkulcsos adótáblával külön kell megállapítani (az 1700 000 forintot meg nem haladó részre 18 százalék, a felettes rész után 36 százalék az adó).

4. Adóelőleg-fizetés²³

A mezőgazdasági őstermelőnek az adóelőleg megállapításakor az év elejétől az adott negyedév végéig kell a jövedelmet megállapítani, majd az erre jutó adóelőleg összegét az adótábla alapján ki kell számítani. Az így megállapított összegből le kell vonni az adóév során már befizetett előleget, és a különbözetet kell az adott negyedévre, a negyedévet követő hónap 12-éig befizetni.

Aki *tételes költségelszámolást* alkalmaz, az az adóelőleg megállapítása során az időarányos értékcsökkenési leírást és az adóévre áthozott elhatárolt veszteség időarányos részét is figyelembe veheti, továbbá érvényesítheti

- a súlyosan fogyatékos állapotára tekintettel őt megillető kedvezményt, amennyiben azt más jogviszonyában nem érvényesítette;
- a saját magán-nyugdíjpénztári tagdíj kiegészítésének a kedvezményét a befizetést tanúsító bizonylatok alapján, amennyiben azt más jogviszonyában nem érvényesítette;
- a családi kedvezményt, amennyiben azt más személy vagy az őstermelő saját maga más jogviszonyában nem érvényesítette.

Átalányadózás esetén az adóelőleget ugyancsak negyedévente, a negyedévet követő hó 12-éig kell megfizetni. Az adóelőleg megállapítása során a bevételt az év elejétől kell figyelembe venni az adott negyedév végéig, amely után meg kell állapítani a vélelmezett jövedelemre az adótábla szerinti adó összegét, melyet csökkenteni kell a már befizetett előleggel. A különbözetet kell az adott negyedévi előlegként befizetni. Átalányadózás esetén adókedvezmények nem érvényesíthetők.

Amennyiben a magánszemély igazolja mezőgazdasági őstermelői jogállását, akkor e tevékenységére tekintettel kifizetett összegből a kifizetőnek nem kell adóelőleget levonnia. Abban az esetben, ha nem igazolja a kifizetőnek, hogy mezőgazdasági őstermelő, úgy az egyébként mezőgazdasági őstermelői tevékenység termékeiért kapott ellenértékből a kifizetőnek élő állatok és állati termékek értékesítése esetén 4 százalék, az egyéb őstermelői termékek értékesítése esetén 12 százalék adóelőleget kell levonnia.

Abban az esetben, ha a magánszemély felmutatja a mezőgazdasági őstermelői igazolványát, és a kifizető által kiállított bizonylat másolatán aláírásával jelzi azt a szándékát, hogy saját maga fogja a kapott összeget beírni az őstermelői igazolványába, akkor a kifizetőnek nem kell ezt az összeget az értékesítési betétlapra bejegyeznie.

²³ Sza-törvény 49.§.

Aki rendelkezik őstermelői igazolvánnyal, és a virágok és dísznövények termesztéséből 250 ezer forint felett ér el bevételt, továbbá, ha az őstermelői tevékenységek 19–20. pontja szerinti termékeket 7 millió forintot meghaladóan, de kizárólag kifizetők felé értékesíti, esetében az ellenérték kifizetésekor alkalmazhatók a mezőgazdasági őstermelők adóelőlegére vonatkozó szabályok annak ellenére, hogy az egész bevétel nem számít őstermelői tevékenység bevételének.

Nem kell az adóelőleget megfizetni, ha annak összege nem haladja meg a 10 ezer forintot. A mezőgazdasági kistermelőnek, ha nem átalányadózó, illetve az őstermelőnek mindaddig nem kell adóelőleget fizetnie, amíg az adóévben elszámolt jogszabály alapján kapott támogatások összegével csökkentett őstermelői tevékenységből származó bevétele a 4 millió forintot nem haladja meg.

5. Az őstermelésből származó jövedelem bevallása²⁴

Abban az esetben, ha a mezőgazdasági őstermelő támogatások összegével csökkentett őstermelői tevékenységből származó éves bevétele nem haladja meg a 600 ezer forintot, nem kell jövedelmet számolnia, és ezt a bevételét nem is kell bevallania.

Amennyiben a magánszemély tételesen számolja el költségeit és az előzőekben ismertetett szabályok szerint egyszerűsített bevallási nyilatkozatot tesz, akkor nem kell az őstermelői tevékenységére tekintettel a jövedelmét levezetnie.

Az egyszerűsített bevallási nyilatkozat a személyi jövedelemadó bevallásban tehető meg. Nyilatkozatételi jogával az is élhet, aki munkáltatói elszámolást, vagy adóhatósági adó-megállapítást kér.

6. Az általános forgalmi adó kötelezettséggel kapcsolatos tudnivalók

Az áfatörvény főszabálya szerint ennek az adónak azok az **alanyai**, akik jogképesek és saját nevükben gazdasági tevékenységet végeznek. Így az áfatörvény alanyai azok, akik üzletszerű, illetőleg tartós vagy rendszeres jelleggel olyan tevékenységet folytatnak, amely ellenérték elérésére irányul, feltéve, hogy annak végzése független formában (pl. nem munkaviszony, munkaviszony jellegű jogviszony keretében) történik.²⁵ Nem válik áfa adóalannyá az a termelő, aki a saját szükségletei fedezésére termel, és alkalomszerűen értékesíti a saját szükségleten felül termelt termékeit. Nem válik áfa adóalannyá az olyan termelő sem, aki közös őstermelésben, családi gazdaságban tevékenykedik ugyan, de tevékenysége nem terjed ki terméknek vagy szolgáltatásnak a saját nevében, ellenérték fejében történő értékesítésére.

²⁴ Szja-törvény 11–12. §-ai.

²⁵ Áfatörvény 5–6. §.

6.1. Mezőgazdasági tevékenység

Az áfatörvény rendelkezései szerint az olyan áfa adóalanyra, aki egészben vagy túlnyomó részben mezőgazdasági tevékenységet folytat, különös szabályok vonatkoznak, feltéve (többek között), hogy az adóalany foglalkoztatottjainak száma 10 főnél kevesebb, éves nettó árbevétele nem haladja meg a 2 millió eurót.²⁶

Az áfatörvény alkalmazásában speciális tevékenység minősül mezőgazdasági tevékenységnek, mely tevékenységgel összefüggésben kompenzációs felár érvényesíthető. Az áfatörvény alkalmazásában a mezőgazdasági tevékenységnek minősülés egyik feltétele, hogy

- az a törvény vonatkozó mellékletében meghatározott termékek termelésére és feldolgozására irányuljon, feltéve, hogy azt az adóalany saját vállalkozásában végzi, vagy
- a törvény mellékletében meghatározott szolgáltatás nyújtására irányuljon, feltéve, hogy annak teljesítéséhez az adóalany saját vállalkozásának tárgyi eszközeit használja (egyéb módon hasznosítsa).²⁷

A tevékenység mezőgazdasági tevékenységként történő minősülésének másik feltétele, hogy az adóalany az előzőeknek megfelelő termékek értékesítése, szolgáltatások nyújtása után kompenzációs felár megtérítésére tarthasson igényt.²⁸

A kompenzációs felár érvényesíthetőségének személyi feltétele, hogy a termék beszerzője, a szolgáltatás igénybevevője olyan belföldön nyilvántartásba vett áfa adóalany legyen, aki/amely nem minősül mezőgazdasági tevékenységet folytatónak (vagy olyan külföldi adóalany legyen, aki a saját államának joga szerint nem alkalmaz mezőgazdasági termelőre vonatkozó különös adózási módot, illetve az Európai Közösség másik tagállamában nyilvántartásba vett nem adóalany jogi személy legyen).²⁹

Az áfatörvény szerinti mezőgazdasági tevékenységet végzőnek adószámmal kell rendelkeznie. A mezőgazdasági tevékenysége körében áfa fizetésre nem kötelezett, ugyanakkor előzetesen felszámított adó levonására sem jogosult.³⁰ Mentésül az áfa bevallási kötelezettség alól azokban a bevallási időszakokban, amelyekben kizárólag mezőgazdasági tevékenységet folytatóként, ilyen minőségében jár el.³¹

A **kompenzációs felár** mértéke³² 7 százalék a ló, szarvasmarha, juh, kecske, baromfi és más élő állat; halak, rákok, puhatestű és más gerinctelen vízi állatok; nyers tej, friss tojás, természetes méz, állati vagy növényi trágya, nyers szőrme, legombolyításra alkalmas selyemhernyógubó, nyers gyapjú, erdei fák és cserjék csemetéje, oltványa, magja, feldolgozott tej és tejtermék értékesítése esetén.³³ A kompenzációs felár mértéke 12 százalék az élő növény, burgonya, étkezési célra alkalmas zöldségfélék, gyökerek, gumók, szőlő,

26 Áfatörvény 197. §.

27 Áfatörvény 198. § a.)–b.) pont, 7. számú melléklet.

28 Áfatörvény 198. § c.) pont.

29 Áfatörvény 200. §.

30 Áfatörvény 199. §.

31 Áfatörvény 257. §.

32 Áfatörvény 201. §.

33 Áfatörvény 7. számú melléklet I. részének B.) pontja.

élelmezési célra alkalmas gyümölcs és dió, fűszernövények, gabonafélék, muhar, csumiz, különféle magvak, ipari és gyógynövények, mákgubó, takarmánynövények, feldolgozott, tartósított saját előállítású zöldség, gyümölcs, savanyúság; must és bor; borseprő, borkő, valamint szőlőtörköly értékesítése esetében.³⁴ (A kompenzációs felár érvényesítésével értékesíthető termékek körét az áfatörvény melléklete a megnevezés mellett vámtarifa számra való hivatkozással határozza meg.) A kompenzációs felár mértéke 7 százalék talajművelés, aratás, cséplés, szüretelés, betakarítás, vetés, ültetés; mezőgazdasági termékek csomagolása és piacra történő előkészítése; mezőgazdasági termékek tárolása; egyes állatok gondozása, a mezőgazdasági vállalkozásban alkalmazott eszközök bérbeadása; műszaki segítségnyújtás, gyomirtás, kártevő irtás, permetezés, öntöző illetve vízlecsapoló berendezések üzemeltetése, fák nyesése és vágása, valamint egyéb mező- és erdőgazdálkodási szolgáltatások nyújtása esetén.³⁵

Amennyiben a mezőgazdasági tevékenységet végző a kompenzációs felárat belföldön nyilvántartásba vett adóalannyal szemben érvényesíti (ilyen adóalanyra „hárítja át”), mentesül a számlaadási kötelezettség alól, feltéve, hogy rendelkezik a terméket beszerző, szolgáltatást igénybevevő adóalany által kiállított **felvásárlási okirattal**.³⁶ Felvásárlási okirat kibocsátásáról kizárólag a termék beszerzője, szolgáltatást igénybevevője maga gondoskodhat. A felvásárlási okiratnak tartalmaznia kell a következőket:

- a felvásárlási okirat kibocsátásának keltét, sorszámát,
- a mezőgazdasági tevékenységet végző személy nevét, címét, adószámát,
- az értékesített termék nevét, vámtarifa számát, mennyiségét,
- a nyújtott szolgáltatás nevét (és esetleg mennyiségét),
- a teljesítés időpontját (ha az nem az okirat kibocsátásának napján valósul meg),
- a kompenzációs felár alapját, kompenzációs felár nélküli egységárát, továbbá az alkalmazott árengedményt (ha azt az egységár nem tartalmazza),
- a kompenzációs felár mértékét, a kompenzációs felárat,
- a mezőgazdasági tevékenységet végző és a tőle terméket beszerző, szolgáltatást igénybevevő adóalany aláírását.

A felvásárlási okirat a tárgyi feltétele annak, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzőtől terméket beszerző, szolgáltatást igénybevevő a kompenzációs felárra vonatkozóan adólevonási jogot gyakorolhasson. Adólevonási jog csak a kompenzációs felárral növelt ellenérték maradéktalan megtérítésekor keletkezik.³⁷

A mezőgazdasági tevékenységet végző adóalany a tevékenység megkezdésekor, megváltoztathatja különleges jogállását, vagyis a bejelentkezési lapon, változás bejelentési lapon nyilatkozhat úgy, hogy – választása szerint – kompenzációs felárat nem érvényesít.

34 Áfatörvény 7. számú melléklet I. részének A.) pontja.

35 Áfatörvény 7. számú melléklet II. része.

36 Áfatörvény 202. §.

37 Áfatörvény 203-204. §.

A különleges jogállás megváltoztatására ettől eltérő esetben csak a következő adóévre vonatkozóan van lehetősége. Amennyiben a mezőgazdasági tevékenységet végző a különleges jogállásától eltérő adózást választott, a választásának évét követő második naptári év végéig nem érvényesíthet kompenzációs felárat.³⁸

6.2. A mezőgazdasági tevékenységen kívüli tevékenység

A mezőgazdasági tevékenységet végző áfa adóalanynak minden olyan termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása után, amellyel összefüggésben kompenzációs felár érvényesítésére nincs törvényi lehetősége, az általános szabályok szerinti adózásra, illetve az alanyi adómentességre vonatkozó szabályokat alkalmazhatja. (E két adózás közül az alanyi adómentesség alkalmazására csak akkor van lehetőség, ha az alanyi adómentesség választását a mezőgazdasági termelő az adóhatósághoz előzetesen bejelentette.)

A mezőgazdasági őstermelő, kistermelő áfa adóalanynak ennek megfelelően kell teljesítenie az áfa kötelezettségét minden olyan termékértékesítése, szolgáltatás nyújtása után

- amelynél a beszerző nem belföldön nyilvántartásba vett áfa adóalany, vagy
- olyan belföldön nyilvántartásba vett áfa adóalany, aki/amely mezőgazdasági tevékenységet végzőként jár el (kompenzációs felárat érvényesít), vagy
- olyan külföldi adóalany aki/amely saját államának joga szerint mezőgazdasági termelőre vonatkozó különös adózási módot alkalmaz, vagy
- az értékesített termék, nyújtott szolgáltatás nem felel meg az áfatörvény 7. számú mellékletében foglaltaknak.

Figyelemmel arra, hogy pl. a magánszemélyek részére történő értékesítés nem minősül mezőgazdasági tevékenységnek (azzal összefüggésben kompenzációs felár nem érvényesíthető), továbbá tekintetbe véve, hogy az szja-törvény szerinti őstermelői, kistermelői tevékenység nem azonos az áfatörvény szerinti mezőgazdasági tevékenységgel, minden őstermelőnek, kistermelőnek lehet olyan tevékenysége, amelyben nem mezőgazdasági tevékenységet végzőként jár el (kompenzációs felárat nem érvényesíthet). (Természetesen az olyan adóalany, aki a különleges jogállása helyett választott más adózási módot, csak olyan tevékenysége van, ami az áfatörvény alkalmazásában nem minősül mezőgazdasági tevékenységnek.)

Amennyiben a mezőgazdasági őstermelő, kistermelő az áfatörvény alkalmazásában mezőgazdasági tevékenységnek nem minősülő tevékenységet is végez, lehetősége van **alanyi adómentesség** választására. Az alanyi adómentesség választására csak a tevékenység megkezdésekor, illetve a tárgyévet megelőzően van lehetősége³⁹ (a bejelentkezési, illetve változás bejelentési lapon). Alanyi adómentesség csak akkor választható, ha az adóalany a termékértéke-

38 Áfatörvény 197. § (1) és (3) bekezdés.

39 Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 22. §.

sítése, szolgáltatásnyújtása fejében megtérített (vagy megtérítendő) ellenérték – éves szinten göngyöltett összege – nem haladja meg az 5 millió forintot sem a tárgyévben ésszerűen várhatóan (és ténylegesen), sem a tárgyévet megelőző évben (ténylegesen).⁴⁰ A mezőgazdasági tevékenység keretében végzett termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás fejében megtérített (megtérítendő) ellenérték az alanyi adómentesség választására jogosító értékhatárba nem számítandó bele. (Amennyiben az adóalany a különleges jogállásáról lemondott, vagyis választása szerint kompenzációs felárat nem érvényesít, az utóbbi szabály nem alkalmazható.)

Az, aki alanyi adómentességet választott, az alanyi adómentesség időszakában (alanyi adómentes minőségében)

- adófizetésre nem kötelezett,
- előzetesen felszámított adó levonására nem jogosult,
- számla kibocsátási illetve nyugtaadási kötelezettség terheli,
- csak olyan számla kibocsátásáról gondoskodhat, amelyben áfa összeget, áfa mértéket nem tüntethet fel,
- az áfa bevallási kötelezettség alól mentesül.⁴¹

(Az adóalany nem alanyi adómentes minőségében jár el, pl. építési telek értékesítésekor.⁴²)

Az alanyi adómentesség megszűnik

- ha az adóalany a tárgyévet követő évre vonatkozóan már nem kívánja az alanyi adómentességet alkalmazni és az erre irányuló szándékát a tárgyév december 31-ig (változás bejelentő lapon) bejelenti az adóhatósághoz,
- az 5 millió forintos értékhatárt meghaladja.⁴³

Amennyiben az adóalany alanyi adómentessége az értékhatár meghaladása miatt szűnik meg, alanyi adómentességet a megszűnés évét követő két naptári évig nem választhat.

Amennyiben a mezőgazdasági őstermelő, kistermelő az áfatörvény szerinti mezőgazdasági tevékenységén kívüli tevékenységére nem választ alanyi adómentességet, termékértékesítései, szolgáltatásnyújtásai után az általános szabályok szerint teljesíti adókötelezettségét. Ennek megfelelően termékértékesítései, szolgáltatásnyújtásai után 20 százalékos mértékű általános forgalmi adót kell felszámítania és fizetendő adóként szerepeltetnie az áfa bevallásában, ugyanakkor adólevonási jogot is érvényesíthet (természetesen az adólevonási tilalmak figyelembe vételével).

40 Áfatörvény 188. §.

41 Áfatörvény 187. és 257. §.

42 Áfatörvény 193. §.

43 Áfatörvény 191. §.

7. Biztosítás és járulékfizetés

2007. január 1-jétől biztosítottnak minősül a mezőgazdasági őstermelő⁴⁴, ha a Tbj-ben⁴⁵ meghatározott feltételeknek megfelel.

7.1. A biztosítás a következő szabályok szerint terjed ki az őstermelőre:⁴⁶

Biztosított a mezőgazdasági őstermelő, ha a reá irányadó nyugdíjkorhatárig hátralévő idő és a már megszerzett szolgálati idő együttesen legalább 20 év, kivéve

- az őstermelői tevékenységet közös igazolvány alapján folytató kiskorú személyt és a gazdálkodó család kiskorú tagját,
- az egyéb jogcímen – ide nem értve a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony szerint (megbízási, vállalkozási, szerződés alapján munkát végzőt, segítő családtagot, bedolgozót, választott tisztségviselőt) – biztosítottat,
- a saját jogú nyugdíjast és az özvegyi nyugdíjban részesülő személyt, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte.

A mezőgazdasági őstermelő biztosítási kötelezettségének időtartama:⁴⁷

- az őstermelői igazolványban feltüntetett időponttól az igazolvány visszaadása napjáig,
- gazdálkodó család tagja esetében a családi gazdaság nyilvántartásba vétele napjától a nyilvántartásból való törlés napjáig, illetőleg
- a Tbj. 5. § (1) bekezdésének i) pontjában meghatározott biztosítást kizáró körülmény megszűnését követő naptól a biztosítást kizáró körülmény bekövetkezésének napjáig áll fenn.

Megszűnik a biztosítás akkor is, ha a mezőgazdasági őstermelő ki lép a családi gazdaságból vagy a közös őstermelésből.

7.2. A mezőgazdasági őstermelő járulékfizetése⁴⁸

A mezőgazdasági őstermelő – ideértve a tevékenységét a tárgyévben kezdő mezőgazdasági őstermelőt is⁴⁹ – a minimálbérnek⁵⁰ megfelelő összeg után fizeti meg a 29 százalék társadalombiztosítási járulékot, ebből 24 százalék a nyugdíjbiztosítási járulék és 5 százalék az

44 Mezőgazdasági őstermelő az szja-törvény 3. §-ának 18. alpontjában meghatározott személy.

45 A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (továbbiakban: Tbj.).

46 Tbj. 5. § (1) bekezdés i) pont.

47 Tbj. 10. § (3) bekezdés.

48 Tbj. 30/A. §.

49 Kezdő mezőgazdasági őstermelő: az a személy, aki a tárgyévet megelőző évben nem minősült mezőgazdasági őstermelőnek.

50 Minimálbér: a tárgyhónapot megelőző hónap első napján érvényes, a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók részére megállapított személyi alapbér kötelező legkisebb havi összege. Ennek megfelelően 2008. január hónapra 65 500, 2008. február hónapra és ezt követően 69 000 forint a járulékok alapja.

egészségbiztosítási járulék, amelyből 4,5 százalék a természetbeni-, és 0,5 százalék a pénzbeli egészségbiztosítási járulék. Ezen felül meg kell fizetni az egyéni járulékokat [6 százalék egészségbiztosítási járulék, melyből 4 százalék a természetbeni-, és 2 százalék a pénzbeli egészségbiztosítási járulék, valamint a 9,5 százalék nyugdíjjárulékot (magán-nyugdíjpénztár tagjánál 1,5 százalék nyugdíjjárulék és 8 százalék tagdíj)].

Ettől eltérően, az a mezőgazdasági őstermelő, akinek e tevékenységből származó, tárgyévet megelőző évben elért bevétele nem haladja meg a 7 millió forintot, az őstermelői tevékenységből származó, tárgyévet megelőző évi bevételenek 20 százaléka után 4 százalék természetbeni egészségbiztosítási járulékot és – a nyugdíjbiztosítási járulékot is magában foglaló – 9,5 százalék nyugdíjjárulékot fizet. Ha a mezőgazdasági őstermelő magánnyugdíjpénztár tagja, akkor 2,3 százalék tagdíjat és 7,2 százalék nyugdíjjárulékot fizet. A 7 millió forintos bevételi összeghatár számításánál figyelmen kívül kell hagyni a jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján folyósított, egyébként bevételnek számító támogatást.

A havi járulékalap megállapításánál a tárgyévet megelőző évi bevétel 20 százalékanak egytizenketted részét kell figyelembe venni. A jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján folyósított, egyébként bevételnek számító támogatást kizárólag a 7 millió forintos bevételi összeghatár számításánál kell figyelmen kívül hagyni, a járulékalap megállapításánál már figyelembe kell venni.

A mezőgazdasági őstermelő a magasabb összegű társadalombiztosítási ellátások megszerzése érdekében az adóévre vonatkozóan nyilatkozattal vállalhatja, hogy a társadalombiztosítási, a nyugdíjjárulékot (tagdíjat), valamint a természetbeni és pénzbeli egészségbiztosítási járulékot az előzőekben meghatározott járulékalapnál (minimálbér, illetve a bevétel 20 százalékanak egytizenketted része) magasabb összeg után fizeti meg. A mezőgazdasági őstermelő a magasabb járulékalap választásáról a tárgyév első negyedévére vonatkozó járulékevallásában nyilatkozik az állami adóhatóságnak.

A mezőgazdasági őstermelő nem köteles járulékot fizetni arra az időtartamra, amely alatt

- táppénzben, baleseti táppénzben, terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban, ápolási díjban részesül – kivéve, ha a gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás, az ápolási díj folyósításának tartama alatt őstermelői tevékenységét személyesen folytatja –,
- katonai szolgálatot teljesítő önkéntes katona
- fogvatartott.

7.3. Nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése⁵¹

A mezőgazdasági őstermelő a Tbj. 5. § (1) bekezdésének i) pontjában meghatározott körülmények fennállásáról az őstermelői igazolvány igénylésével, illetőleg a családi gazdaság nyilvántartásba vétele iránti kérelem benyújtásával egyidejűleg nyilatkozik a mezőgazdasági igazgatási szervnek. A mezőgazdasági őstermelő a biztosítási kötelezettségét érintő változást annak bekövetkezését követő 15 napon belül jelenti be az állami adóhatóságnak.

A mezőgazdasági őstermelő a társadalombiztosítási járulékot, az egészségbiztosítási járulékot és a nyugdíjjárulékot (tagdíjat) az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 31. §-ának (2) bekezdése szerinti adattartalommal elektronikus úton negyedévente, a negyedévet követő hónap 12-éig vallja be, és a bevallás benyújtására előírt határidőig fizeti meg az állami adóhatóságnak.

A bevallás száma: 0858.

7.4. Nem biztosított őstermelő egészségügyi szolgáltatási járulékfizetési kötelezettsége⁵²

Az az őstermelő, aki az előzőek szerint nem válik biztosítottá, egyéb jogcímen sem biztosított és egészségügyi szolgáltatásra más jogcímen⁵³ sem jogosult, köteles a Tbj. 19. § (4) bekezdésében meghatározott egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetni, melynek összege havi 4 350, naptári naponként 145 forint.

A járulékfizetést a kötelezett helyett annak hozzájárulásával más személy vagy szerv is teljesítheti. A járulékfizetés átvállalása az állami adóhatóság jóváhagyásával válik érvényessé.

A kötelezettség keletkezését, illetve megszűnését a T1011-es nyomtatványon kell bejelenteni.

Az egészségügyi hozzájárulás fizetésről kérjük, olvassa el az 5. számú tájékoztató füzetet.

51 Tbj. 44. §.

52 Tbj. 39. § (2) bekezdés.

53 Tbj. 16. § a)–p) és s)–t) pontja, valamint 13. § szerint.